

§ 34.

1. — — — — —
2. Den som under minst två år varit inskrifven såsom studerande vid universitet eller annan statens kögskola, äfvensom den, som vid någon af rikets navigationsskolor, efter i sådan skola genomgången kurs, aflagt examen, tillhör likaledes första uppbådet under hela sin tjenstetid i beväringen.

Med anhållan om remiss till lagutskottet, anhålles vördsamt att utskottet, vid behandling af motionen, ville, derest formel ändring i dess ordalydelse finnes lämplig, sådan vidtaga.

Stockholm den 24 januari 1893.

Edw. Svensson.

N:o 43.

Af herr **E. Svensson** från Karlskrona med förslag till ändrad lydelse af §§ 25 och 27 värnpligtslagen.

Alltifrån införandet af beväring sinstitutionen här i landet och äfven sedan denna institution genom 1885 års värnpligtslag erhållit större stadga, samt än vidare genom derefter tillkomna ändringar, har det befarna sjöfolket i beväring åldern vid handelsflottan genom undantagsbestämmelser varit antingen helt och hållet befriadt från all öfning i freds-

tid, eller ock, under vissa villkor undgått sådan öfning och detta mot den temligen *illusoriska* skyldigheten att längre tid än öfriga tillhöra beväringen, eller att — såsom numera är stadgadt — under hela sin värnpligtstid tillhöra flottans reserv eller första uppådet.

Att detta efter förhållandena på sin tid egt goda skäl för sig lär likaså litet med framgång kunna bestridas, som att, sedan beväringens öfningstid är ökad till 90 dagar, oförmälda undantagsförhållanden i afseende å den *allmänna värnpligten* beträffande dess fullgörande vid flottan böra *bortfalla*.

Anledningen till det värnpligtiga egentliga sjöfolkets befrielse från fredsöfning under förra tiden är att söka:

dels i det förhållande, att sjökrigsmaterielen då var så enkel och för öfrigt dess handterande så likartadt med handelsmarinens, att sjöfolk i allmänhet, just genom sitt eget yrkes utöfning, kunde anses vara i besittning af egenskaper af väl så stort värde för tjensten vid flottan som det, hvilket den öfriga beväringen tillfördes för tjensten vid hären genom sin fredsöfning, hvadan ock rättvisligen de förra kunde befrias från sådana öfningar;

dels deri att krigsberedskapet då för tiden icke behöfde vara större, än att, med den temligen rikliga tillgång på manskap, som flottan egde i båtsmanshållet, dess utrustning beräknades kunna bestridas med stamman, och besättningarna sedermera under tiden så småningom kunna kompletteras med den uppåddade sjöbeväringen.

Andra förhållanden torde dock hafva bidragit till de ifrågavarande undantagsbestämmelserna i nuvarande värnpligtslag, ty ingen som sett ett nutidens krigsfartyg eller sjöminmaterielen lär vilja förmena, att den värnpligtige kofferdisjömannen genom sin befarenhet å handelsfartyg kan hafva förvärfvat egenskaper, som göra öfningen vid örlogsmaterielens skötande umbärlig, om man ock måste antaga, att det lemna bättre resultat att i dylikt öfva den befarne yrkesmannen än den i sådant hänseende mindre skicklige. Deremot torde man kunna säga, att sjökrigsmaterielens svårhandterlighet är så stor och den öfningstid, som hittills varit beväringen beskärd, jemförelsevis så kort, att icke någon som helst öfning med den moderna materielen ombord kunnat ifrågasättas och att, under sådant förhållande, sjöbeväringens öfningar, de der icke för flottan, vare sig i afseende kostnaden derför eller eljest, kunnat lemna rimligt vederlag, måst inskränkas till det minsta möjliga, som med uppehållande af principen om den allmänna värnpligten varit förenligt, allt i afvaktan på utsträckning af öfningstiden och de förändrade bemanningsförhållanden som deraf må föranledas.

Hvad åter beredskapet beträffar, så är det nogsamnt känt, att detta är föremål för alla krigsstyrelsers synnerliga omsorg, och att öfverallt i andra länder väldiga kostnader offras för att, uppå antagligen plötsligt bud, vara den först färdige.

Då så är, borde väl äfven vi se till, att de bästa krafterna i hvarje fall snarast och först kunde vara beredda för vårt lands försvar. — Ja, så hade väl ock kunnat ske, om öfningarna varit sådana, att gagnet deraf i rimlig mån uppvägt den förlust i arbetskraft, som på andra områden skulle hafva åstadkommit, om allt sjöfolk utan undantag vid inträdet i beväringens ålder varit inkalladt till öfning.

Men sedan numera beväringens öfningar äro bestämda till nittio dagar, synes så väl frågan om hvilka värnpligtige, som må inskrivas vid flottan, som den om dessas fredsöfningar hafva inträdt i ett nytt skede, enär redan 90 dagars öfningstid bör medgifva att bibringa yrkesmän, som ega goda förutsättningar för det, hvartill de skola danas, någorlunda tillfredställande skicklighet eller i allmänhet sådan utbildning, som uppnås i stammens lägsta klass. Detta är dock beroende deraf, att de värnpligtige, som inskrivas och öfvas vid flottan, äro de bästa af sitt yrke eller i allmänhet de som äro att finna till icke ringa del just bland *de* nu från fredsöfning fritagna, hvilka — med bibehållande af bestämmelserna härom, — till största delen aldrig kunna komma att deltaga i fäderneslandets försvar; ty det lärer väl icke vara synnerligen vågadt att antaga, att ett blifvande krigs våldsamt och stora kostnad komme att bringa det samma till afgörande så snart, att äfven den mest pligttrogne beväringssman, som vid kampens utbrott är ute på oceanen eller i främmande land, icke torde hinna inställa sig. Och om han också komme tillstädes under krigets fortgång, så är tyvärr troligt, att efter de förluster i materiel, som de första sammandrabbningarna åstadkommit, den återstående delen af flottans stridsmedel fuller väl kan bemannas af de befintliga och redan stridsöfvade besättningarna. Det är på denna grund som dessa de mest yrkesskickliga och således bästa elementens af sjöbeväringen fritagande från fredsöfningar mot skyldighet att under hela sin värnpligtstid tillhöra flottans reserv här ofvan är stämplad som en befrielse från att deltaga i den allmänna beväringen, och vederlaget blifvit kalladt illusoriskt. Men om detta är rätt bedömdt, så är ock deraf en följd, att just dessa som äro fritagna från öfning *företrädesvis* borde ingå i den till fredsöfning inkallade sjöbeväringssstyrkan — och detta så mycket hellre, som man måste vara beredd på att, i följd af sjövapnets natur såsom en främsta stridslinie, sjöbeväringens *första årsklass* också först komme att införas uti fartygens besättningar och vid minmaterielens utläggande eller

klargöring — då åter bestämmelserna i afseende å årsklassernas ingående i härens stam lära afse annan ordning härutinvan.

Den beräkning angående sjöbeväringens årskontingent, som sjöförsvarskomitén (1880—82) uppgjorde under häri angifna förutsättning, eller att alla befarna sjömän skulle undergå fredsöfning, upptager denna till 1500 man, eller ungefär samma tal, som nuvarande sjöbeväring högst anses komma att uppnå, hvadan öck, genom härnedan föreslagen ändring i värnpligtslagen, den finansiella delen af denna fråga är lika i ena som andra fallet.

Bland de från fredsöfning nu fritagna äro äfven »de som hafva anställning vid lots- och fyrinrättningarna med lifräddningsanstalterna», men efter en medeltalsberäkning på 5 år utgör antalet 21-åringar af hela denna personal 19 å 20 man, en siffra väl låg för att berättiga till undantagsbestämmelser från en allmän lag, så mycket mer som näppeligen någon af dessa unge män ännu är fast anställd, utan endast lärling eller biträde.

Slutligen må tilläggas, att om det är principiellt *lika rätt och fördelaktigt* att den sjöfartsidkande värnpligtige må anses ega rättighet att vid utöfningen af sin tjänst och pligt vid fäderneslandets försvar bibehållas inom sitt särskilda yrke såsom »sjöman» *som det i allmänhet är lämpligt* att värnpligtige yrkesmän, såvidt sig göra låter, under sin krigstjänst fördelas till sådant som dem bäst passar, så är det ock nödigt att värnpligtslagen må upptaga bindande bestämmelser eller uttryck, hvilka, på samma gång de medgifva eller stadfästa att »värnpligtige som idka sjöfart» inskrifvas vid flottan, äfven må begränsa antalet sådana värnpligtige till dem ibland de i sjömanshus inskrifne, som vid inträdet i beväringens åldern verkligen må anses vara sjömän.

Att en dylik uppfattning angående beväringstjänstskyldigheten vid flottan varit rådande tillförne, då fråga varit om verklig tillämpning af densamma, framgår ock af föregående förslag till värnpligtslag (jmför bilagda transumt af Kongl. Maj:ts proposition n:o 1 om statsverket 1877).

I enlighet härmed får jag vördsamt föreslå, att Riksdagen beslutar åt nedanskrifna paragrafer af värnpligtslagen gifva följande lydelse:

§ 25.

1. I flottan inskrifvas:

dels

a) de å sjömanshus inskrifne värnpligtige, som minst tolf månader varit i tjenst ombord å sjögående fartyg, samt

b) de som hafva anställning vid lots- och fyrinrättningarna med lifräddningsanstalterna;

dels ock derutöfver det antal värnpligtige, som Konungen pröfvar behöfligt.

2. Alla värnpligtige, som icke blifvit inskrifna i flottan, äro underkastade inskrifning i hären.

§ 27.

Värnpliktig är, sedan han blifvit inskrifven, skyldig att för sin utbildning tjenstgöra under fredstid nittio dagar, hvilken tjenstgöring skall fullgöras vid flottan samt vid rytteriet under det första året, men vid öfriga vapenslag under två år med sextioåtta dagar under det första året och tjugutvå under det derpå följande.

Med anhållan om remiss till lagutskottet, anhålles vördsamt, att utskottet vid förordande af förslaget må vidtaga de formella rättelser i värnpligtslagen, som blifva nödiga genom ändrad lydelse af nu ifrågasvarande paragrafer.

Stockholm den 24 januari 1893.

Edw. Svensson.

(Bilaga).

Uppgift å antalet 21-åringar, som under nedannämnda år funnos inom den vid lots-, fyr- och lifräddningsanstalterna anställda personal:

	1886	1887	1888	1889	1890
Lotspersonalen	15	20	15	24	15
Fyrpersonalen.....	3	1	2	1	1
Personalen vid lifräddningsanstalterna	—	—	—	1	1
Summa	18	21	17	26	17

eller i medeltal 19,8 pr år.

(Bilaga).

Bilaga n:o 3 b. till Kongl. Maj:ts nådiga proposition n:o 1 om statsverket 1877.

Förslag till

Lag

om allmänna värnpligten

Art. I.

§§ 1—10.

Art. II.

a) utskrifning.

§ 11.

§ 12.

1. Alla värnpligtige, som icke enligt mom. 2 och 3 af denna § utskrifvas till flottan, äro underkastade utskrifning till hären.

2. Till flottan utskrifvas:

a) sjöfarande, som å hvad farvatten som helst idkat minst tolf månaders sjöfart å fartyg af tio tons dräktighet eller derutöfver;

b) fiskare, som idkat kust- eller hafsfiske såsom yrke i minst tolf månader;

c) lotsar och lotslärlingar; samt

d) maskinister och eldare, som i sådan egenkap å hvad farvatten som helst tjenstgjort å ångfartyg eller ångslupar.

3. Derjemte skall till det antal, som Konungen pröfvar erforderligt, till flottan utskrifvas:

a) värnpligtige från de kusttrakter, der befolkningen mest sysselsätter sig med kustfart eller fiske;

b) ingenjörer, ritare och handtverkare vid skeppsvarf och sådana mekaniska verkstäder, der hufvudsakligen bedrifves skeppsbyggeri, äfvensom andra skeppshandtverkare, segelsömmare, blockmakare och repslagare.

§§ 13—24.

b) *öfning och tjenstgöring.*

§ 25.

Värnpliktig är sedan han blifvit utskrifven skyldig, att för sin utbildning under fredstid tjenstgöra den tid, som genom särskild af Konung och Riksdag gemensamt stiftad lagbestämmas.

§§ 26—44.